

Amele Fırkası Nizamname-i Esasisi'dir
1336 — 1920

“Fırkanın İsmi ve Maksad-ı Teşekkülü”

1 — Say-ı zatisiyle temin-i hayat eden amelenin refah ve saadeti temin, amele ile sermayedar arasındaki münasebatı tanzim, hastaneden düşen amele için tedavi, sakat ve alil olanları terfi ve kimsesiz kalan amele evladını tahsil ettirmek için amele sandıkları tesis etmek ve merkez-i umumi Dersaadette olmak, memalik-i sanânenin her tarafında ve bilhassa amele hayatı teksif olan Ereğli hayza-i fehliyesi ve daha sair bilâdında şubeler küsat eylemek üzere amele fırkası namile bir fırka teşkil olunmuştur.

“Fırkaya Duhul”

2 — Fırkanın gayesini şiar edinen ve Cemiyetler Kanununun tayin eylediği evsafı haiz olan her Osmanlı fırkaya dahil olabilir, su kadar ki: Fırkaya dahil olanların memur olmaması, serbest meslek ve mesai erbabından bulunması şarttır. Memuriyet kabul eden fırka aza ve efradı fırkadan müstafi addolunur. Yalnız mebusan bu kayıttan müstesnadır.

3 — İkinci maddede musarrah şerâfi haiz olan her Osmanlı fırkaya dahil olurken fırkanın gayesini istihşâl uğrunda çalışacağını ve şehri itası lâzımgelen âdatı muntazaman tediyedeceğini taahhüt edecek ve fırkadan istifası halinde o seneye ait olan taahhüdâtı temamen itaya mecbur olacaktır.

“Merkez-i Umumi Teşkilâtı”

4 — Merkez-i umumi kongre tarafından müntehip üvâveten memuriyet olarak Müdiriyyet-i umumiye uhdesinde bulunacak bir reis ile sekiz azadan müteşekkildir. İlk sene için heyet-i idareyi müessislerle müessisler tarafından intihap olunacak zevat teşkil edecektir.

5 — Merkez-i umumi nezdinde Müdür-i umumi tarafından idare edilecek Muhasebe, Muhabere, Muâmelât-ı umumiye namile üç kaile teşkilâtı olacaktır.

6 — Heyet-i idare kararı ekseriyetle ittihaz ve reis tarafından icra olunur.

“Fırkanın Nev'i Azası”

7 — Fırkanın fahrî, daimi, muâvin namile üç nevi azası olacaktır.
a) Fırkanın terakkî ve taâllisi için nakden muâvenet ve teberruatta bulunanlar aza-yı fahrîye.
b) Fırkanın müessileri ile bilfiil fırkada çalışanlar aza-yı daimiye.
c) Fırkada mukayyet amele azası muâvenedir.

“Şubeler Teşkilâtı”

8 — Fırkanın maksat ve gayesini istihşaf edinen ve Cemiyetler Kanununda musarrah evsafı haiz bulunan dört aza bir reisten mürekkep olmak üzere beş zat Şube hey'et-i idaresini teşkil ve merkez-i umumiye arz ederek istihşâl edecekleri mezuniyet üzerine şube tesis ve teşkil ederler. Beldenin cesametine göre şubât adedi tahalif ve taaddüd eyler.

9 — Her şube doğrudan doğruya merkez-i umumiye merbut olup birinin diğerine hakk-ı rüçhanı yoktur. Her şube merkez-i umumiye re'isen muhabere eder, alacağı emre göre hareket eyler.

"Kongre"

10 — Fırkanın şubât kongreleri tarafından müntehibülkesir, fırkanın müessisleri ve merkezi umumî hey'et-i idaresi azaları ile reis ve müdir-i umumisi ve fırkaya mensup Esnaf cemiyetleri taraflarından müntehip birer Murahhasları huzuriyle bir sene Kânun-ı sanî iptidasında Dersaadette umumî kongresi içtima edecek mecmu Murahhasların nisfından bir fazlası ile kongre inikad ve icra-yı müzakerat eyliyecektir.

11 — Kongrenin inikadında hey'et-i idare zaman-ı idaresine ait muamelât hakkında bir rapor kıraat ve fırkanın kudreti maliye ve ahval-i hisabiyesine müteallik bir bilânçoğu kongreye arz ederek tetkik ve tasdik ettirecektir.

12 — Kongre fırkanın geçen seneye ait muamelatını tetkik ve tasdik ve sene-i âtiyede yapılması lâzımgelen hususâtı takdir ve tesbit ve hey'et-i idare-i cedideyi intihap ettikten sonra dağılacaktır.

"Şubât Kongreleri"

13 — Her şube hey'et-i idaresi şubeye mensup efrat ve azasının ekseriyetile merkez-i umumî kongresinden iki ay mukaddem kongresini içtima davet ederek şube muamelât-ı idariye ve hesabiyesini muallak bir raporu kıraat ve tasdik ettirdikten sonra bera-yı tasvip merkez-i umumiye gönderir ve merkez-i umumî kongresi için iki aza intihap eyler.

"Fırkanın Varidatı"

14 — Fırkanın varidatını fırkaya dahil olacakların ita edecekleri duhuliyeye ile âidat-ı şehriye ve aza-yı fahriyesi taraflarından vukubulacak teberruat-ı nakdiye, şubât varidat-ı umumiyelerinden merkeze gönderilecek nukud teşkil eder. Duhuliyeye yüz. âidat-ı şehriye elli kuruştur.

15 — Fırkanın umur-ı hesabiyesini tedvir, varidatını ahzukaabz etmek ve hey'et-i idare kararile mansup müdir-i umuminin ita emrine iktiran eden sarfiyatı icra eylemek üzere müdir-i umumî tarafından mansup muamelât-ı idariye ve hesabiyeden mes'ûl bir muhasip, veznedar ve lüzümü kadar tahsilçarı bulunacaktır.

"Fırkanın Muamelât-ı Umumiyesi"

16 — Fırkanın umur ve muamelât-ı idariye ve hesabiyeye ve tahriyresini tedvir edecek memurin ve müstahdemin miktar-ı maaşatını hey'et-i idare takdir ve tesbit eyledikten sonra memurini müdir-i umumî tayin eder ve icabında azleyler.

17 — Fırkanın meslek-i esasisine mugayir hareket eden, rüfeka-yı mesaisi arasında tefrika ve nifak ihdasına çalışan fırka mensupları haklarında hey'et-i idare kararile birinci defasında tevbih, ikinci defasında tart muamelesi yapılır.

18 — Hey'et-i idarenin tasvip ve tasdikine arz olunmak üzere müdir-i umumî tarafından bir nizamname-i dahili tanzim olunacak ve kararî badehisühsal tatbik olunacaktır.

19 — İşbu nizamname-i esasi ahkâmı ancak kongre mukarretai ile tâdil olunabilir.

"Fırkanın Müessisleri"

20 — Fırkanın müessisleri Amiralzâde Cemal Hüsnü, Dava Vekilli Radi, Dava Vekilli Server Hayrettin, memurin-i sabıkadan Mehmet Behçet, memurin-i sabıkadan Haydar, kömür müteahhitlerinden Mehmet Kâmil, Hüsnü paşazâde Seyit Bilâl, kömür kâtiplerinden Ali Haydar beyler ile Vanlı Mehmet Baba ve Mehmet Ali ağalardan ibarettir.